

Ovaj je informativni članak pripremljen u suradnji s *Vijećem javnih bilježnika Europske unije (CNUE)*.

1 Na koji se način može sačiniti raspolaganje imovinom zbog smrti (oporuka, zajednička oporuka, ugovor o nasljeđivanju)?

Pri uređivanju raspolaganja imovinom nakon smrti moraju se, među ostalim, poštovati sljedeća pravila.

Oporučitelj prije svega mora biti sposoban za rasuđivanje. Osobe koje su zakonom proglašene nesposobnima ne mogu sastaviti oporuku. Na maloljetnike se primjenjuju posebne odredbe čija je svrha osobito zaštititi imovinu dotičnih osoba.

Nadalje, zabranjeni su određeni oblici uređivanja raspolaganja imovinom nakon smrti, na primjer zajedničke oporuke. Isto vrijedi za ugovore o nasljeđivanju.

U pogledu različitih oblika oporuka koji su predviđeni luksemburškim nasljednim pravom, Građanskim zakonikom utvrđeni su sljedeći oblici:

vlastoručna oporuka,

javna ili ovjerena oporuka,

tajna oporuka.

Postupci koje je potrebno poduzeti i pravila koja se primjenjuju ovise o odabranom obliku oporuke.

Vlastoručna oporuka

Vlastoručnu oporuku u potpunosti sastavlja i potpisuje oporučitelj te u njoj naznačuje datum.

Prednost vlastoručne oporuke njezina je jednostavnost. Nedostatak je što vlastoručnu oporuku oporučitelj može sastaviti, a da pritom nikoga ne obavijesti o njezinu postojanju. Stoga je moguće da se oporuka nakon smrti oporučitelja ne pronađe.

Usto, postoji opasnost da oporuka bude krivotvorena ili uništena. Osim toga, ako je vlastoručna oporuka nečitljiva, dvosmislena ili nepotpuna, može biti nevaljana. U tom je kontekstu potrebno napomenuti da čak i netočnost datuma vlastoručne oporuke može dovesti do njezine ništavnosti. Vlastoručna oporuka, osim toga, može biti ništavna zbog sadržajnih nedostataka.

Stoga je u interesu oporučitelja da, s jedne strane, obznaniti da oporuka postoji, kao i mjesto na kojem je pohranjena a, s druge strane, da se pobrine da je oporuka valjana.

Moguće je osigurati da se zna da vlastoručna oporuka postoji tako da oporučitelj o tome obavijesti osobu od povjerenja ili da, plativši pristojbu, unese glavne podatke o oporuci (poput imena oporučitelja, njegove adrese te mjesta na kojem se oporuka nalazi) u središnji upisnik oporuka (*registre central des dispositions de dernières volontés*). Taj upisnik vodi Uprava za upis u registre i zemljišne knjige (*Administration de l'Enregistrement et des Domaines*) (vidi i u nastavku).

Kada je riječ o valjanosti oporuke, neophodno je da oporučitelj oporuku u potpunosti sastavi vlastoručno te da je potpiše i u njoj naznači datum. S obzirom na prethodno navedeno, preporučuje se obratiti se stručnjaku za nasljedno pravo, kao što je javni bilježnik, koji će osigurati valjanost dotičnog raspolaganja imovinom nakon smrti.

Ovjerena oporuka

Ovjerena ili javna oporuka predaje se dvojici javnih bilježnika ili jednom javnom bilježniku i dvojici svjedoka.

Ima znatne prednosti u odnosu na vlastoručnu oporuku.

Te se prednosti, s jedne strane, odnose na pravni savjet koji oporučitelj može dobiti od nadležnog javnog bilježnika. Tim je pravnim savjetom osigurano da oporuka nema formalne ili sadržajne nedostatke te da je valjana.

S druge strane, s obzirom na to da se ovjerena oporuka predaje javnom bilježniku, oporuka će ostati tajna do dana smrti oporučitelja te će njegova volja biti ispunjena nakon njegove smrti. U ovom kontekstu valja napomenuti da je nadležni javni bilježnik dužan upisati u upisnik oporuka ključne elemente koje je sam utvrdio.

Tajna oporuka

Tajna oporuka (ili skrivena oporuka) akt je koji je sastavio oporučitelj ili druga osoba te je oporučitelj predaje zatvorenu i zapečaćenu sa žigom javnom bilježniku u nazočnosti dvojice svjedoka ili drugog javnog bilježnika. Javni bilježnik koji zaprima tajnu oporuku o njoj sastavlja javni ili privatni akt (*acte de suscription en minute* ili *acte de suscription en brevet*).

Javni bilježnik zadužen je za čuvanje tajne oporuke čime se otklanja opasnost od krivotvorenja.

Tajnom oporukom, jednako kao i ovjerenom oporukom, oporučitelj za svojeg života može svoja raspolaganja držati tajnima. Usto, povjeravanjem oporuke javnom bilježniku na čuvanje osigurava ispunjavanje tajne oporuke nakon smrti oporučitelja.

Činjenica da nadležni javni bilježnik sastavlja akt kad zaprimi tajnu oporuku ne znači da je ta oporuka valjana. Upravo naprotiv, čak i ako je tajna oporuka sastavljena i predana u skladu s važećim formalnim pravilima, ona i dalje može biti proglašena nevaljanom zbog sadržajnih nedostataka. Naime, s obzirom na to da se tajna oporuka podnosi zatvorena i zapečaćena nadležnom javnom bilježniku, on ne može osigurati valjanost sadržaja dotičnih raspolaganja imovinom za slučaj smrti.

U Luksemburgu se tajna oporuka rijetko sastavlja.

2 Treba li ga registrirati i na koji način?

U Luksemburgu ključni elementi određenih oporuka moraju ili mogu biti upisani u upisnik oporuka (vidi i odgovor na prethodno pitanje). Upis je obavezan za javne oporuke te za tajne i vlastoručne oporuke koje su povjerene na čuvanje javnom bilježniku. Isto vrijedi i za povlačenje, opoziv i ostale izmjene oporuka. Kada je riječ o vlastoručnoj oporuci u posjedu pojedinca, upis u dotični upisnik je fakultativan.

Ni sama oporuka ni njezin sadržaj ne čuvaju se u upisniku. Upisuju se samo ime i prezime oporučitelja, ime i prezime bračnog druga ako postoji, datum i mjesto rođenja oporučitelja, njegov identifikacijski broj, zanimanje, adresa ili prebivalište, priroda i datum akta čiji se upis zahtijeva, ime i adresa javnog bilježnika koji je primio akt ili kojem je akt povjeren na čuvanje ili, u slučaju vlastoručne oporuke i prema potrebi, ime i adresa svih drugih osoba ili ustanove kojoj je oporuka povjerena na čuvanje ili mjesto na kojem je pohranjena.

3 Postoje li ograničenja slobode raspolaganja imovinom zbog smrti (npr. nužni dio)?

Da, u luksemburškom nasljednom pravu postoje ograničenja slobode raspolaganja imovinom nakon smrti.

Točnije, nužnim dijelom onemogućeno je da osoba liši nasljedstva određene zakonske nasljednike putem darova ili raspolaganja imovinom nakon smrti.

U skladu s luksemburškim pravom, samo potomci pokojnika (djeca ili, ako su ona preminula prije pokojnika, njihova djeca) imaju pravo na nužni dio.

Nužni dio obuhvaća polovinu zakonske ostavinske mase ako iza pokojnika ostaje samo jedno dijete, $\frac{2}{3}$ ostavinske mase ako ostaju dva djeteta i $\frac{1}{4}$ ako ostaju tri djeteta ili više.

Moguće je odreći se nužnog dijela. Odricanje mora biti izričito te se provodi podnošenjem izjave u tajništvo suda u mjestu u kojem je pokrenut ostavinski postupak, koja se zatim upisuje u poseban upisnik predviđen u tu svrhu.

4 Tko nasljeđuje i koliko u slučaju izostanka raspolaganja imovinom zbog smrti?

U nedostatku oporuke, nasljeđivanje je uređeno zakonskim odredbama.

Općenito, slijed nasljeđivanja utvrđen je na sljedeći način:

potomci (djeca, unuci),

nadživjeli bračni drug,

otac i majka, zajedno s braćom i sestrama pokojnika te njihovim potomcima,

predci, osim majke i oca (bake i djedovi, prabake i pradjedovi itd.),

pobočni srodnici, osim braće i sestara (stričevi, strine, ujaci, ujne, tetci, tete, nećaci, nećakinje itd.),

država.

U toj hijerarhiji među nasljednim redovima može se pojaviti više slučajeva:

Slučaj 1.: pokojnik ima nadživjelog bračnog druga i djecu (ili unuke)

Zakonom je predviđeno da se pojam nadživjelog bračnog druga odnosi na nerazvedenog bračnog druga protiv kojeg ne postoji pravomoćna sudska odluka o zakonskoj rastavi.

Ostavina se među djecom dijeli na jednake dijelove razmjerno njihovom broju, pritom poštujući prava nadživjelog bračnog druga.

Primjer:

Ako je iza pokojnika ostalo jedno dijete, ono nasljeđuje čitavu ostavinu poštujući prava nadživjelog bračnog druga.

Ako iza pokojnika ostaju dva djeteta, ta dva djeteta dijele ostavinu pokojnika i dalje poštujući prava nadživjelog bračnog druga.

U tom slučaju nadživjeli bračni drug ima sljedeće mogućnosti:

plodouživanje nekretnine u kojoj su bračni drugovi zajedno živjeli te namještaja kojim je nekretnina opremljena, pod uvjetom da je nekretnina u potpunosti pripadala pokojniku ili da je bila u zajedničkom vlasništvu dotičnih bračnih drugova i dio ostavine koji pripada zakonitom djetetu koje dobiva manji dio, a koji ne može biti manji od četvrtine ostavine.

Nadživjeli bračni drug može u roku od tri mjeseca i 40 dana od ostaviteljeve smrti donijeti odluku podnošenjem izjave u tajništvo okružnog suda na čijem je području nadležnosti pokrenut ostavinski postupak. Ako ne donese odluku u propisanom roku, smatra se da se nadživjeli bračni drug odlučio za plodouživanje.

Ako se nadživjeli bračni drug odluči za djetetov dio, dijelovi koji pripadaju djeci razmjerno se umanjuju koliko je potrebno da nadživjeli bračni drug dobije svoj dio.

Što ako je jedno od djece pokojnika preminulo prije njegove smrti, ali su iza njega ostala djeca?

U tom je slučaju riječ o predstavljanju (*représentation*). Dijete ili djeca preminulog djeteta (odnosno unuci pokojnika) zatim dijele nasljedni dio njegovog /njegovih oca i/ili majke.

Drugim riječima, oni zajedno dobivaju dio koji bi potonji dobio da je nadživio pokojnika.

Što ako bračni drug koji se odlučio za plodouživanje zajedničke kuće ponovno sklopi brak?

U tom slučaju djeca, odnosno unuci u slučaju prethodne smrti jednog djeteta, mogu jednoglasno zahtijevati da se plodouživanje pretvori u kapital.

Taj kapital mora odgovarati vrijednosti plodouživanja koja, među ostalim, ovisi o dobi plodouživatelja.

Tu je pretvorbu potrebno zatražiti od suda u roku od šest mjeseci nakon ponovnog sklapanja braka nadživjelog bračnog druga te je trebaju tražiti sva djeca odnosno unuci (*ibidem*).

Ako se sva djeca ne slože o zahtjevu za pretvorbu u kapital, ona je za sud fakultativna.

Slučaj 2.: pokojnik nema djece već samo nadživjelog bračnog druga

Ako iza pokojnika ne ostaju djeca ni potomci djece, nadživjeli bračni drug ima prednost pred svim srođnicima njegovog preminulog bračnog druga i stoga ima pravo na čitavu ostavinu pokojnika, neovisno o tome je li kasnije ponovno sklopio brak.

Nadživjeli bračni drug, međutim, nije nasljednik nužnog dijela svojeg bračnog druga. Stoga, za razliku od djece pokojnika, nema pravo na zakonski nužni dio.

Drugim riječima, ako pokojnik nije imao djece, nadživjelog bračnog druga njegov supružnik teoretski može izostaviti iz nasljedstva darom ili oporukom.

Slučaj 3.: pokojnik nema ni djece ni bračnog druga, ali iza njega ostaju braća i sestre (ili nećaci i nećakinje)

U tom slučaju postoje dvije mogućnosti, ovisno o tome jesu li roditelji pokojnika živi ili ne.

Ako su roditelji pokojnika još živi, otac i majka dobivaju svaki četvrtinu nasljedstva, tj. ukupno polovinu.

Braća i sestre ili njihovi potomci dijele drugu polovinu.

Ako je samo jedan od roditelja nadživio pokojnika, on ima pravo na četvrtinu ostavine, dok braća i sestre ili njihovi potomci dobivaju ostale tri četvrtine te ostavine.

Djeca braće ili sestara (odnosno nećaci i/ili nećakinje pokojnika), u slučaju da su njihovi roditelji preminuli, među sobom dijele na temelju prava predstavljanja nasljedni dio njihova roditelja koji je preminuo prije pokojnika.

Oni zajedno dobivaju dio koji bi njihov otac i/ili majka dobili da su nadživjeli pokojnika.

Slučaj 4.: pokojnik nema djece, bračnog druga, braće ni sestara, nećaka ni nećakinja, ali su njegovi roditelji još živi

U tom slučaju, svu ostavinu po pola dijele otac i majka pokojnika.

Ako ga nadživi samo jedan od roditelja, on ili ona nasljeđuje svu ostavinu svojeg preminulog djeteta (*ibidem*).

Slučaj 5.: pokojnik nema djece, bračnog druga, braće ni sestara, nećaka ni nećakinja te su njegovi roditelji i ostali predci preminuli

U tom se slučaju stričevi, strine, ujaci, ujne, tetci i/ili tetke pokojnika, prastričevi, prastrine, praujaci, praujne, pratetci i/ili pratetke, bratići i/ili sestrične te njihovi potomci smatraju nasljednicima.

Nasljeđivanje se dijeli na dvije strane, majčinu i očevu, od kojih svaka dobiva polovinu ostavine.

Nakon unuka ili unuke bratića više nitko ne može nasljeđivati, kako s majčine tako i s očeve strane. U tom slučaju država stječe ostavinu te se ona naziva ošasna ostavina.

5 Koje je tijelo nadležno:

5.1 u slučajevima nasljeđivanja?

Ostavinski postupak pokreće jedan ili više nasljednika koji se na vlastitu inicijativu obraćaju javnom bilježniku po svojem izboru ili koji je *de cuius* odredio za sve radnje povezane s uređenjem nasljeđivanja.

5.2 za primanje izjave o odricanju ili prihvaćanju nasljedstva?

Kada je riječ o prihvatu nasljedstva, luksemburškim pravom nije utvrđeno određeno tijelo pred kojem se izjavljuje prihvata. Relevantnim odredbama određeno je da prihvata može biti izričit ili prešutan. Prihvata je izričit kada se ovjerenim ili privatnim aktom preuzima status ili svojstvo nasljednika. Prihvata je prešutan kada nasljednik sastavi akt kojim se nužno podrazumijeva njegova namjera prihvaćanja nasljedstva te koju ima pravo sastaviti samo u svojstvu nasljednika.

U pogledu odricanja, odredbama Građanskog zakonika propisano je da se ono izjavi u tajništvu prvostupanjškog suda u arondismanu u kojem je pokrenut ostavinski postupak te da se upiše u za to namijenjen upisnik.

S obzirom na posljedice, prava i obveze koje mogu proizaći iz nasljeđivanja, preporučeno je prethodno savjetovati se s javnim bilježnikom o prihvatnom nasljedstvu i o odricanju od njega.

5.3 za primanje izjave o odricanju ili prihvaćanju legata?

Budući da luksemburškim Građanskim zakonikom nisu predviđena posebna pravila u tom pogledu, luksemburška sudska praksa temelji se na tome da se prihvata legata (bilo da je riječ o univerzalnom, zajedničkom ili pojedinačnom legatu) može provesti na bilo koji način.

Isto vrijedi i za odbijanje pojedinačnog legata. Tako se legat, među ostalim, može prešutno odbiti, ako, na primjer, legatar odbije platiti troškove povezane s dotičnim legatom.

Kada je riječ o odbijanju univerzalnog ili zajedničkog legata, određeni sudovi zahtijevaju da se poštuju formalna pravila predviđena za odricanje od nasljedstva, dok ih drugi sudovi smatraju neprimjenjivima.

5.4 za primanje izjave o odricanju ili prihvaćanju nužnog dijela nasljedstva?

U pogledu prihvaćanja nužnog dijela, primjenjuju se prethodno navedena pravila.

Za odricanje od nužnog dijela potrebno je podnijeti izjavu u tajništvo suda u mjestu u kojem je pokrenut ostavinski postupak, a izjava se zatim upisuje u poseban upisnik predviđen u tu svrhu.

6 Kratak opis postupka rješavanja nasljedstva sukladno nacionalnom zakonu, uključujući likvidaciju ostavine i raspodjelu imovine (time su uključeni podaci o tomu je li postupak nasljeđivanja pokrenuo sud ili neko drugo nadležno tijelo po službenoj dužnosti)*

Ostavinski postupak pokreće jedan ili više nasljednika koji se na vlastitu inicijativu obraćaju javnom bilježniku po svojem izboru ili koji je *de cuius* odredio za sve radnje povezane s uređenjem nasljeđivanja.

7 Kada i kako osoba postaje nasljednik ili legatar?

U trenutku smrti pokojnika, njegova se imovina izravno prenosi na nasljednika. To, međutim, ne znači da nasljednici moraju prihvatiti nasljedstvo (vidi prethodno u tekstu).

Da bi se moglo naslijediti, potrebno je osobito:

pravno postojati u trenutku smrti *de cuius*, odnosno biti barem začet, pod uvjetom da je dotično dijete živorođeno,

da osoba nije zakonom isključena iz nasljeđivanja, kao što su posebno:

osobe nesposobne za rad,

liječnici ili kirurzi, zdravstveni djelatnici i ljekarnici koji liječe osobu tijekom bolesti od koje ta osoba premine, ako je oporuka sastavljena u njihovu korist tijekom te bolesti,

osobe isključene iz nasljedstva zbog nedostojnosti.

U pogledu legata, za dodjelu legata (*délivrance de legs*) ili dobivanja sudske potvrde o uvođenju u posjed (*envoi en possession*) potrebno je slijediti odgovarajući postupak.

8 Jesu li nasljednici odgovorni za dugove preminuloga i pod kojim uvjetima?

Da, ako nasljednici jednostavno prihvate nasljedstvo.

Međutim, u tom je kontekstu potrebno napomenuti da u trenutku pokretanja ostavinskog postupka nasljednici mogu prihvatiti nasljedstvo pod uvjetom sastavljanja popisa.

Prednost sastavljanja popisa za nasljednika leži u tome da je dužan snositi troškove nasljedstva samo do vrijednosti imovine koju je primio te se može osloboditi plaćanja dugova prepustivši svu ostaviteljevu imovinu vjerovnicima i legatarima.

9 Koji su dokumenti i/ili informacije potrebne u svrhu registracije nepokretne imovine?

Oporučitelj je slobodan imenovati bilo koju/koje osobu/osobe da izvršava njegovu oporučno raspolaganje, osim maloljetnika.

U pogledu uloge upravitelja nasljedstva, vidi prethodno u tekstu.

U skladu s člankom 1. izmijenjenog Zakona od 25. rujna 1905. o upisu stvarnih prava na nekretnine (*loi modifiée du 25 septembre 1905 sur la transcription des droits*), svi besplatni i naplatni akti sklopljeni među živima kojima se prenose stvarna prava na nekretnine, osim povlastica i hipoteka, upisuju se u ured za pohranu hipoteka na čijem se području nadležnosti nalaze nekretnine. Člankom 2. tog Zakona propisano je da se pri upisu priznaju samo sudske odluke te ovjereni i upravni akti.

9.1 Je li imenovanje upravitelja obvezno ili je obvezno na zahtjev? Koje je korake potrebno poduzeti ako je imenovanje upravitelja obvezno ili obvezno na zahtjev?

U luksemburškom pravu nasljeđivanja može doći do tri slučaja upravljanja nasljedstvom:

1. Upravljanje nasljedstvom kada nema nasljednika

U okviru nasljeđivanja kada nema nasljednika, nadležni prvostupanjški sud imenuje upravitelja na zahtjev zainteresiranih osoba ili državnog tužitelja te mu povjerava upravljanje nasljedstvom.

2. Upravni akti u slučaju prihvaćanja nasljedstva pod uvjetom sastavljanja popisa

U tom konkretnom slučaju nasljednik korisnik zadužen je za upravljanje ostaviteljevom imovinom. Za svoje upravljanje mora odgovarati vjerovnicima i legatarima.

U skladu s luksemburškom sudska praksom, sastavni dio tog upravljanja jest, među ostalim, obveza podmirivanja potraživanja iz nasljedstva.

Iznimno, sudovi to upravljanje mogu povjeriti trećoj osobi. To je moguće kada nasljednici koji su sastavili popis svojim nedjelovanjem, lošim upravljanjem ili nesposobnosti dovode u opasnost interes vjerovnika dotičnog nasljedstva te im mogu nanijeti štetu (luksemburška sudska praksa).

3. Upravni akti u slučaju zajedničkog vlasništva nad nasljedstvom

U slučaju zajedničkog vlasništva nad nasljedstvom, nadležni predsjednik okružnog suda može zajedničkog vlasnika imenovati upraviteljem.

9.2 Tko je ovlašten za izvršavanje oporuke nakon smrti i/ili upravljanje ostavinom?

Oporučitelj je slobodan imenovati bilo koju/koje osobu/osobe da izvršava njegova oporučna raspolaganja, osim maloljetnika.

U pogledu uloge upravitelja nasljedstva, vidi prethodno u tekstu.

9.3 Koje ovlasti ima upravitelj?

Vidi prethodno u tekstu.

10 Koji se dokumenti obično izdaju sukladno nacionalnom zakonu tijekom ili na kraju postupka nasljeđivanja kojima se dokazuju status i prava korisnika? Imaju li ti dokumenti posebnu dokaznu snagu?

Potvrda o svojstvu nasljednika (*acte de notoriété*) koju izdaje javni bilježnik ima izrazitu dokaznu snagu.

Posljednji put ažurirano: 09/05/2017

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća kontaktna točka EJN-a. Prijevode je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska pravosudna mreža i Europska komisija ne preuzimaju nikakvu odgovornost u pogledu informacija ili podataka sadržanih ili navedenih u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.